

Greece, Princeton UP 2000, Θ. Χατζηπανταζής, *Η Ελληνική Κωμωδία και τα πρότυπά της στον 19ο αιώνα*, Ηράκλειο 2004, σσ. 49 εξ., 163 εξ.) έγινε επιτέλους μια επιτυχημένη ελεύθερη διασκευή, επιστρατεύοντας το σατιρικό και στιχουργικό δαιμόνιο του Σουρή και τη δοκιμασμένη φόρμα του πολιτικού στίχου, διασκευή η οποία άφησε εποχή και ως θεατρική παράσταση (βλ. Γ. Σιδέρης: *Ιστορία του νεοελληνικού θεάτρου*, τόμ. Α', (1794-1908), Μουσείο και Κέντρο Μελέτης του Ελληνικού Θεάτρου-Καστανιώτης, Αθήνα 1990, σσ. 124, 215).

Το κείμενο αναπαράγεται σε πολυτονικό και με την ορθογραφία, όσο μπορεί να κρίνει κανείς χωρίς αντιβολή, της πρώτης έκδοσης. Δεν προστίθεται στιχαρίθμηση, που θα διευκόλυνε τη μελέτη και ανάλυση, και παρατηρείται και μια παρανόηση ως προς το μούρασμα ενός στίχου σε δύο (ή τρία) ομιλούντα πρόσωπα: το δεύτερο ημιστίχιο ή μέρος που αναλογεί στο δεύτερο ομιλητή, δεν γράφεται στη συνέχεια του πρώτου μέρους του στίχου σε νέα σειρά, αλλά ξεκινάει από την αριστερή άκρη της σειράς, σαν να πρόκειται για νέο στίχο. Αυτή είναι μια πρακτική που σίγουρα δεν θα υπήρχε στο πρότυπο, γιατί αλλοιώνει τη στιχαρίθμηση, ενώ διαταράσσει και την «οπτική» κατανόηση του στίχου, που ενώνει εδώ δύο (ή τρεις) συνομιλητές σε μια ιδιαίτερα πυκνή επικοινωνία: δεν πρόκειται πραγματικά για νέο στίχο, αλλά για τη συνέχιση του παλαιού, ο οποίος ολοκληρώνεται με αυτόν τον τρόπο. Ο δεκαπεντασύλλαβος διακόπτεται αρκετά συχνά από 16σύλλαβο, που αναγράφεται στη μορφή δύο οκτασύλλαβων που συνδέονται συνήθως με ζευγαρωτή ομοιοκαταληξία. Υπάρχουν και οκτασύλλαβοι μετέωροι, που διασπούν με ευχάριστο τρόπο το μονότονο σύστημα του πολιτικού στίχου και προσδίδουν κατ' αυτόν τον τρόπο μια πρόσθετη κωμικότητα στα λεγόμενα. Μένει να ελπίσει κανείς, πως με την έκδοση αυτή θα βρεθούν και μελετητές να ασχοληθούν αναλυτικά με τη μετάφραση αυτή και να προχωρήσουν σε μια συστηματική σύγκριση με το αρχαίο πρότυπο.

ΒΑΛΤΕΡ ΠΟΥΧΝΕΡ

FREDDY DECREUS / MIEKE KOLK (EDS.)

«Rereading Classic in 'East' and 'West'. Post-colonial Perspective on the Tragic»,
Documenta XXII/4 (2004), σσ. 254-426.

Στο περιοδικό του Documentatie-centrum voor Dramatische Kunst του Πανεπιστημίου της Γάνδης, αφιερώθηκε ένα τεύχος στα πρακτικά ενός συνεδρίου, που έλαβε χώρα στην πόλη αυτή από τις 16 ως τις 18 Δεκεμβρίου 2003, αφιερωμένο στην «Tragedy as a literary genre within Western and Arabic drama: Reading *Oedipus* as an example of cultural differential thinking». Το σκεπτικό του συνεδρίου αναπτύσσεται στην εισαγωγή των εκδοτών, «Rereading Classics in 'East' and 'West': Post-colonial Self-reflection and Conflicts in Tragic Identity» (σσ. 257 εξ.), το οποίο παρουσιάζει κατά τα άλλα συνόψεις των ανακοινώσεων που θα ακολουθήσουν. Το συνέδριο συγκέντρωσε περίπου 40 φιλοσόφους, Αραβολόγους, κλασικούς φιλόλογους, θεατρολόγους και κριτικούς, από την Αίγυπτο, το Μαρόκο, την Ευρώπη και τις Ηνωμένες Πολιτείες, που συζήτησαν, με αφορμή τις ερμηνείες του «Βασιλιά Οιδίποδα», τις διαφορετικές οπτικές, με τις οποίες πλησιάζουν το μυθικό άρχοντα των Θηβών και μορφή-κλειδί του 20ού αιώνα πολιτισμοί και δημιουργοί, σχολιαστές και στοχαστές σε «Ανατολή» και «Δύση». «The general background of this project in comparative cultural studies was a shared

interest in the development of the European and Arabic theatre traditions, and more specifically, in the rewriting of classical text as an ongoing process of (re)-interpretation, or as we would say today, in deconstructive readings of the old dramas. What might have seemed a confrontation between different worldviews, between 'east' and 'west', turned from the outset into a multileveled and heterogeneous discussion. Indeed, as soon as one leaves general statements à la Huntington and his 'clash of civilizations' theory (1998) and concentrates on specific historical and philosophical problems (tragedy as a genre and an experience), the complexity of many cultural statements and assumptions becomes apparent. From the start, it was clear that choosing a worldwide famous Greek tragedy as *Oedipus* as a starting point for an intercultural discussion made it possible to thrive on a lot of common knowledge. However, the idea of relying on this 'traditional' knowledge of a Greek tragedy itself became the object of a second level of investigation: indeed, as one of the tenets of post-structuralism holds, knowledge and its historical, ideological and epistemological functioning is not a value-free enterprise, but always a creation and a construction of the mind depending on local and spatial circumstances. Formulated in post-colonial terms, this colloquium involved theoreticians and practitioners from different countries and language as well as the formation of texts, genres and discourse, in order to deconstruct traditional cultural ideas that have been taken as natural or normal. Put in a more concrete way, this colloquium investigated the use of binary thinking, universal models, teleological structures and essentialist positions concerning tragedy and the tragic experience» (σ. 257).

Αυτό ακούγεται πολύ ενδιαφέρον, αν και γενικόλογο και αφηρημένο. Η υποσχόμενη επιστροφή στο συγκεκριμένο είναι πάντα ένα καλό σημάδι, και στη διχοτόμηση του κόσμου σε «Ανατολή» και «Δύση» η Ελλάδα, που βρισκόταν ανέκαθεν στο σταυροδρόμι αυτών των κατασκευασμένων εννοιών, όπως συμμετέχει και ισόβαθμα στα «Βαλκάνια» και στη «Μεσόγειο», δεν πίστευε ποτέ ούτε πιστεύει σε τέτοιες πολιτισμικές οντότητες, οι οποίες, με την πρώτη ανάλυση διαλύονται σε μια πληθώρα από διαφορετικές τάσεις και διαφορετικά ρεύματα, σε συνιστώσες ρευστές και μεταβλητές, ανάλογα με την ιστορική εποχή και την γεωπολιτική συγκυρία. Σ' ένα θεματολογικό επίπεδο το συνέδριο κινήθηκε σε τέσσερις διαφορετικούς κύκλους: το τραγικό ως φιλοσοφική, θρησκευτική και επιστημολογική κατηγορία, ξεκινώντας από τον Αριστοτέλη και ακολουθώντας τη δυτική παράδοση: η παρουσία του τραγικού στοιχείου στην αραβική λογοτεχνία: η τραγωδία ως λογοτεχνική και δραματική κατηγορία στη σύγχρονη συζήτηση, με παράδειγμα τον Οιδίποδα: και τέλος, γενικές διαπιστώσεις για την μετα-αποικιοκρατική λογοτεχνία και την πολιτισμική πολιτική.

O Karel Boullart, «The Tragic as a Paradigm in the West. Bereavement and rift: the experience of tragedy and the demise of culture» (σσ. 264 εξ.) εξετάζει γενικά, αν το τραγικό μπορεί να θεωρηθεί ένα χαρακτηριστικό γνώρισμα του δυτικού πολιτισμού ή της παραδοσιακής δυτικής σκέψης. Θεωρεί, πως σε παραδοσιακές θρησκείες, όπως ο Χριστιανισμός και ο Ισλαμισμός, ή σε πολιτικά συστήματα, όπως ο ορθόδοξος Κομμουνισμός, ο συνολικός ντετερμινισμός δεν αφήνει περιθώρια για διλήμματα και αδιέξοδα, για συγκρούσεις και αμφιβολίες τα οποία αποτελούν τα δραματικά συστατικά του τραγικού. Το προαποφασισμένο από το Θεό ή το σύστημα παρόν και μέλλον και η μοιρολατρία αποκλείουν το τραγικό στοιχείο, το οποίο ζει από τη σύγκρουση του ήρωα με το περιβάλλον του, το δικό του πιστεύω με τις κοινωνικές και πολιτισμικές αξίες που επικρατούν γύρω του. O Hernan De Ley: «Arabic Hellenism, between Reason and Volition» (σσ. 274 εξ.), υπογραμμίζει, αν οι τρεις παραδοσιακές θρησκείες, ο Ιουδαϊσμός, ο Χριστιανισμός και ο Ισλαμισμός, βσιάζονται στον διαχωρισμό ενός μοναδικού παντοδύναμου δημιουργού από το δημιούργημά του, και έτσι η θέ-

ση του ανθρώπου οριοθετείται όχι τόσο από την κατανόηση της φύσης αλλά από την υπακοή του απέναντι στη θεία θέληση. Σε μια τέτοια αντίληψη ο ρόλος του τραγικού είναι περιορισμένος. Αλλά οι αρχαίοι Έλληνες δεν συμμετείχαν στις θρησκείες αυτές, και η δική τους κοσμοθεωρία είχε ορισμένες επιδράσεις και στον μεσαιωνικό αραβικό κόσμο: ο συγγρ. παρουσιάζει την περίπτωση ενός Άραβα ιατροφιλοσόφου του 9^{ου}-10^{ου} αι., που επεξεργάστηκε ένα φιλοσοφικό σύστημα τελειώς αντικοφορμιστικό με το Ισλάμ, όπου η ανθρώπινη ψυχή ήταν μια τραγική ύπαρξη μέσα στο θείο δημιούργημα. Ο Ahmet Etman, «The Greek Concept of Tragedy in the Arab Culture. How to deal with an Islamic *Oedipus*?» (σσ. 281 εξ.), ασχολείται με τις παρερμηνείες του Αριστοτέλη από τον αραβικό κόσμο, και συγκεκριμένα με το *Βασιλιά Οιδίποδα* της Tawfiq Al-Hakim (1949), η οποία αποφεύγει την «ηρωοποίηση» του Θηβαίου Βασιλιά και τον εντάσσει στον αραβικό πολιτισμό, αφαιρώντας τα στοιχεία της ύβρεως, ενώ ο Michiel Leezenberg, «Katharsis, Greek and Arabic Style. On Averroes' misunderstanding of Aristoteles' misunderstanding of tragedy» (σσ. 300 εξ.), εστιάζει την προσοχή του στις παρεξηγήσεις του Άραβα μεταφραστή του Αριστοτέλη, ο οποίος δρούσε σε έναν πολιτισμό, όπου το δραματικό είδος ήταν άγνωστο, και επομένως όλο το θεώρημα για τη μίμηση μένει μετέωρο και μεταφέρεται στο επίπεδο των λέξεων στο πράξη των έκφρασης. Η Caroline Janssen: «Mind the Gap?! Some observations on the study of tragedy from an intercultural perspective» (σσ. 316 εξ.), δίνει έμφαση στο γεγονός, πως η Δύση και ο αραβικός κόσμος έχουν πολλά κοινά στοιχεία, επηρεασμένοι και οι δυο από τους αρχαίους πολιτισμούς της Μέσης Ανατολής: εντοπίζει μάλιστα στα πρώιμα λογοτεχνικά και μυθικά κείμενα των προϊσλαμικών Αράβων, των Σουμέριων και Βαβυλωνίων αρκετά τραγικά στοιχεία. Ο Eman Karmouty: «The Quest of Isis for Law and Justice: Maat, versions of her drama from Pharaonic times till the 20th century» (σσ. 332 εξ.), αναλύει κείμενα που ασχολούνται με την Ίσιδα, η οποία διεξάγει μια τελετουργική μονομαχία με τον αντίπαλο Set, για να πάρει πίσω το σώμα του Οσίρεος (maat αντιστοιχεί με την ελληνική λέξη «δίκη»): το δράμα *Ισις* της Tawfiq Al-Hakim (1955) και το ομώνυμο έργο του Nawal Al Sadawi (1986), όπου η μάχη αυτή αποκτά φεμινιστικές διαστάσεις. Με την πρώτη συγγραφέα ασχολείται ξανά ο Richard van Leeuwen: «The Narrative Sources of Tawfiq Al-Hakim's *Shahrazad: the Thousand and One Nights*» (σσ. 343 εξ.), αναλύοντας το έργο του Αιγύπτιου δραματουργού (1934), όπου το τραγικό λειτουργεί ως προοπθεία του ανθρώπινου πνεύματος να ξεπεράσει χώρο και χρόνο, ενώ η Nehad Selaiha, που ασχολείται ακριβώς με το ίδιο θέμα, «Faces in the Mirror. Images of *Sheherazade* on the Egyptian Stage» (σσ. 359 εξ.), δίνει στα γεγονότα μια φεμινιστική διάσταση: η πραγματικότητα, όπως περιγράφεται και στον *Οιδίποδα* παρουσιάζεται με μια ανδρική υποκειμενικότητα, όπου και τα πιο φρικτά εγκλήματα των αντρών εις βάρος των γυναικών περιβάλλονται μ' ένα πέπλο μυστικότητας και παρουσιάζονται ανεξήγητα και αυτονόητα, ενώ η απόλυτη υποταγή των γυναικών ερμηνεύεται ως «σοφία». Αναλύονται πολύ σύνομα διάφορα δραματικά αιγυπτιακά έργα με το θέμα αυτό.

Ο Marvin Carlson: «*Oedipus: a History of Rewritings. Egyptian Oedipuses. Comedies or Tragedies?*» (σσ. 368 εξ.), παίρνει αφορμή από μια υπάρχουσα αιγυπτιακή παράδοση θεατρικής ερμηνείας των Ελλήνων κλασικών: μόνο για τον «Οιδίποδα» υπάρχουν τέσσερα διαφορετικά δράματα ανάμεσα στη δεκαετία του 1950 και του 1970, στην πρώτη δηλαδή μεταποικιοκρατική εποχή της χώρας. Οι ερμηνευτικές σχολιές φτάνουν από το τραγικό στο κωμικό, ακόμα και το φαραικό. Η Lorna Hardwick: «Sophocles' *Oedipus* and Conflicts of Identity in Post-colonial Contexts» (σσ. 376 εξ.), παρουσιάζει αρχικά παραδείγματα μεταγραφής του θέματος από την Αφρική, για να καταλήξει στη διασκευή του Σκωτσέζου David Greig (2000), που βλέπει τους Σκωτσέζους ως αποικιοκρατική δύναμη αλλά και ως θύματα της αγγλικής

αποικιοκρατίας. Ο Mieke Kolk: «Tragedy and the Hero in Intercultural Perspective. King Oedipus rewritten by Tawfiq Al-Hakim (Egypt, 1949) and Helene Cixous (France, 1977)» (σσ. 387 εξ.), επιχειρεί μια σύγκριση των δύο οιδιπόδειων ερμηνειών σε διαπολιτισμική διάσταση, αν και παρουσιάζουν πολλές ομοιότητες ως προς τη φεμινιστική ερμηνεία των πραγμάτων. Ο Younes Loulidi: «Greek Mythology in Arab Tragedy. A return of the myth or to the myth?» (σσ. 399 εξ.), ξεκινάει πάλι με την Tawfiq Al-Hakim, που έγραψε δραματικά έργα για τον Πυγμαλίωνα, τον Οιδίποδα και την Ηλέκτρα, και αναλύει και μια σειρά από αγγυπτικά δραματικά έργα για τον Οιδίποδα. Ο Freddy Decreus: «Cultural Politics. Changing Paradigms. Some epistemological and philosophical aspects in dealing with *Oedipus rex*» (σσ. 406 εξ.), ασχολείται με τις «ευρωκεντρικές» προκαταλήψεις της κλασικής φιλολογίας, που παραμερίζουν τις πιθανές «ανατολίτικες» επιδράσεις, όπως το έπος του *Gilgamesh* της Μεσοποταμίας. Η τελευταία ανακοίνωση, του Erwin Jans: «The Violence of Culture» (σσ. 416 εξ.), είναι γενικής φύσεως και δίνει έμφαση στην ανάλυση των πολιτισμών ως διαδικασιών, που δεν είναι απελευθερωμένες από συγκρούσεις και ασυνέχειες, και κριτικάρει τις ευρωκεντρικές ερμηνείες, παίρνοντας παράδειγμα το *Mahabaratha* του Peter Brook.

Συνέδρια αυτής της θεματικής εμβέλειας και μεικτής σύνθεσης δεν προσηθούν τόσο την ίδια την έρευνα παρά τον αναστοχασμό της έρευνας: γιατί ερευνώ αυτό που ερευνώ, για ποιον, με ποιον σκοπό και με ποιες μεθόδους; Η διακλαδική επιστημολογική προσέγγιση και η διαπολιτισμική διάσταση των συζητήσεων διακυβεύει βέβαια και το όποιο αποτέλεσμα, γιατί η συζήτηση μπορεί να είναι παράλληλοι μονόλογοι που τέμνονται μόνο στο άπειρο και οι απόψεις ψηφίδες που επιτρέπουν μια σύνθεση σε ενιαίο μωσαϊκό που κάτι δείχνει μόνο σε ένα φαντασιακό επίπεδο. Ωστόσο ο διάλογος πάντα κεντρίζει τη σκέψη, και η συνάντηση με το πολύ διαφορετικό είναι συχνά και μια διαδικασία αυτογνωσίας. Στην εποχή, που ο δυτικοκεντρισμός και ο ευρωκεντρισμός συνειδητοποιούνται ευρύτερα από τις ανθρωπιστικές επιστήμες, ενώ παράλληλα η αγγλοκρατούμενη παγκοσμιοποίηση και ο δυτικός οικονομικοπολιτισμικός ιμπεριαλισμός βρίσκονται σε νέα έξαρση, συναντήσεις τέτοιους είδους και προβληματισμοί τέτοιας υφής και με τέτοια θεματική έχουν τη βαθύτερη σημασία τους ως πράξεις αντίστασης σε νέες απλουστευτικές κατασκευές της πραγματικότητας, που μοιάζουν με τις παλιές, τις αποικιοκρατικές, απλώς χρησιμοποιούν άλλα μέσα και φορούν άλλες ενδυμασίες. Το παράλογο και αντιφατικό της σημερινής κατάστασης είναι, πως η κριτική του δυτικοκεντρισμού στις τέχνες και τις επιστήμες αποτελεί την «ηγεμονική αφήγηση» και το mainstream της όλης παραγωγής, τόσο πολύ που ορισμένοι μελετητές του πολιτισμού αισθάνονται την ανάγκη να υπερασπιστούν πάλι το εθνικό κράτος ως το λίκνο του μοντέρνου πολιτισμού, ή, αν θέλουμε να το μεταφέρουμε στη θεατρολογία, να μελετήσουν τη θεατρική ιστορία ενός εθνικού κράτους ή μιας πολιτισμικής παράδοσης, όπως το κάνουν στην Ελλάδα, αναγκαστικά, γιατί λείπουν ακόμα οι βάσεις και τα έργα υποδομής για μια πρώτη σύνθεση, την οποία άλλοι ευρωπαϊκοί λαοί έχουν πραγματοποιήσει πριν από πολλές δεκαετίες. Αυτό όμως μας δίνει και την ευκαιρία να αποφύγουμε ορισμένες μεθοδολογικές επιλογές, όπως τον εξελεκτικισμό και την κατασκευή συνεχειών, που ήταν του συρμού πριν από την α-ιστορική αμφισβήτηση των ολικών προσεγγίσεων στις δεκαετίες του 1970 και 1980. Ίσως και η έντονη διαπολιτισμική εμπειρία, η έξαρση της συγκριτολογίας και οι ασυγκράτητοι συνδυασμοί διεπιστημονικών προσεγγίσεων και συμμαχιών, η αμφισβήτηση της αντικειμενικότητας ως ερευνητικής αξίας κτλ. να οδηγήσει και σε μια νέα εκτίμηση της ειδικευμένης έρευνας, με λιγότερες, αυτή τη φορά, υποσυνείδητες προκαταλήψεις και λιγότερα κρυμμένα ιδεολογικά φορτία, χωρίς λαθρεπιβάτες της υποκειμενικότητας αλλά επιβάτες με εισιτήριο και δικαιώματα στο ταξίδι της αναζήτησης της αλήθειας, που είναι ο τελικός αλλά τελικά άφρατος στόχος

κάθε έρευνας. Αλλά χωρίς Ιθάκες ταξίδια δεν γίνονται, και χωρίς τον πόθο και το νόστο της αλήθειας η επιστημονική έρευνα είναι μια βαρετή και μάταια ενασχόληση.

ΒΑΛΤΕΡ ΠΟΥΧΝΕΡ

EDITH HALL, FIONA MACINTOSH, & AMANDA WRIGLEY (EDS.)

Dionysus Since 69. Greek Tragedy at the Dawn of the Third Millenium,
Oxford University Press 2004, σσ. XIX+480, 33 ευκ., ISBN 0-19-925914-3.

Ο τόμος αυτός, δημοσιευμένος από τρεις διευθυντές και συνεργάτες του Archive of Performances of Greek and Roman Drama, που ιδρύθηκε το 1996 από τους κλασικούς φιλόλογους Oliver Taplin και Edith Hall στην Οξφόρδη, το δεύτερο διεθνές ερευνητικό πρόγραμμα που ασχολείται με την αναβίωση και πρόσληψη του αρχαίου δράματος, μετά το Δίκτυο για την έρευνα και τεκμηρίωση της αναβίωσης του αρχαίου ελληνικού θεάτρου, που διευθύνει το Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών κι έχει περίπου την ίδια ηλικία, ο τόμος, λοιπόν, αυτός αποτελείται από την επεξεργασμένη μορφή διαλέξεων που δόθηκαν στο Αρχείο, κατά τα τελευταία χρόνια, από σκηνοθέτες, θεατρολόγους και κλασικούς φιλόλογους, και συμπληρώθηκαν από κεφάλαια ειδικά γραμμένα από τους συνεργάτες και συντάκτες του Αρχείου. Συγκεκριμένα: η σκηνοθέτης Timberlake Wertenbaker έδωσε διάλεξη με τίτλο «The Voices We Hear» στις 28 Φεβρουαρίου 2001 (εδώ κεφ. 14), η Erika Fischer-Lichte, καθηγήτρια στην έδρα της Θεατρολογίας στην Freie Universität του Βερολίνου, μίλησε στις 18 Νοεμβρίου 1997 με θέμα «The Antiquity Project at the Berlin Schaubühne» (που δημοσιεύεται εδώ ως κεφ. 13 με τίτλο «Thinking about the Origins of Theatre in the 1970s»), ο David Wiles, καθηγητής Θεατρολογίας στο Royal Holloway, μίλησε στις 9 Μαΐου 2001 με θέμα «The Use of Masks in Modern Performance of Greek Drama» (εδώ κεφ. 9), η Katharina Worth, ομότιμη καθηγήτρια των Drama and Theatre Studies στο ίδιο Πανεπιστήμιο, ανακοίνωσε στις 31 Ιανουαρίου 2001 μια πραγματεία με τίτλο «Greek and Roman Notes in Samuel Beckett's Scenography» (εδώ κεφ. 10 με τον τίτλο «Greek Notes in Samuel Beckett's Theatre Art»): οι κλασικοί φιλόλογοι συνέβαλαν με τον εξής τρόπο: η Helene Foley, Barnad College του Πανεπιστημίου της Columbia, στις 5 Μαΐου 1998: «Some Modern Productions and Adaptations of Greek Tragedy» (εδώ ως κεφ. 3 με τίτλο «Bad Women: Gender Politics in Late Twentieth-Century Performance and Revision of Greek Tragedy»), Lorna Hardwick, Open University, «Decolonizing Classics: Greek Drama as a Catalyst for Change» στις 27 Φεβρουαρίου 2002 (κεφ. 8 «Greek Drama and Anti-Colonialism: Decolonizing Classics»), Froma I. Zeitlin: «Dionysus in 69», Πανεπιστήμιο του Princeton, στις 14 Ιουνίου 2000 (κεφ. 2). Όλα τα άλλα κεφάλαια είναι γραμμένα από συνεργάτες και διευθυντές του Αρχείου. Ο κατάλογος των διαλέξεων που δόθηκαν από το 1997 ως το 2002 στο Αρχείο είναι μακρύς και συμπεριλαμβάνει ανάμεσα στα ονόματα μελετητών, των οποίων η ανακοίνωση δεν δημοσιεύτηκε εδώ, σημαντικούς ερευνητές του χώρου, όπως τον Freddy Decreuse, τον Helmut Flashar κι άλλους (σσ. XVII εξ.). Το βιογραφικό των συγγραφέων του τόμου παρατίθεται εν συντομία στις σσ. XIII εξ.

Το πιο συναρπαστικό κεφάλαιο όλου του τόμου, καλογραμμένο και καλά τεκμηριωμένο, είναι χωρίς άλλο η εισαγωγή της Edith Hall: «Introduction. Why Greek Tragedy in the Late